

TVRDOŠÍN

ORGÁN MsV KSS a MsNV

JÚN 1987

VŠETKO PRE ŠTASTNÝ ŽIVOT DETÍ

Ešte v nás doznieva slávnostná atmosféra uplynulých dní, v ktorých sme si pripomenuli 42. výročie vyvrcholenia národnooslobodzovacieho boja československého ľudu a oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou. Štyridsať dva rokov. Pocit zodostučinenia pre tých, ktorí v horách Slovenska, na Dukle, v partizánskych skupinách operujúcich v mnohých oblastiach Čiech i na pražských barikádach so zbraňou v ruke pričínili o porážku fašistického nepriateľa. Dnešná socialistická skutočnosť je pre nich odmenou za prežité strádanie, za obeť, ktoré priniesli oni, ich bojovní družovia. Štyridsať dva rokov. Štyri desaťročia v dejinách ľudstva neznamenaajú v podstate nič. V živote človeka to však nie je málo. Vyrastli nové generácie. Generácie ma-

tiiek a otcov, dnes už dospelých detí. Sú nás milióny, ktorí nepoznáme strach z toho, že nás do tmavej noci vyženú kviliace sirény. Na prvý pohľad sa vstup k hlavnej téme úvodníka venovaného Medzinárodnému dňu detí vyhláseného pred 37 rokmi Medzinárodnou federáciou demokratických žien, môže zdať pridlhý. Má však svoje opodstatnenie. Zamyslime sa nad tým, čo kedy a ako deťom dávame. Hovorí sa, že šťastný národ má šťastné a rozosmiate deti. A naše deti sa veddia smiať. Od malička ich obklopuje množstvom hračiek a ich prvé krôčiky sa postupne zaplňajú pôvabnými knižkami, ktoré ich učia snívať i rozmýšľať. Samozrejmosť. Veď nikto z nás nevie pripustiť myšlienku, že by to mohlo byť inak. A predsa na tejto zemeguli

žijú deti, ktoré zápasia o prežitie následkom nedostatočnej výživy. Deti, pre ktoré pohár mlieka je nepredstaviteľnou lahôdkou a skyva chleba viac, ako najlepší šľahačkový zákusok. Niet v súčasnosti naliehavejšej úlohy, ako je obrana mieru. Veď mier je základným predpokladom pre šťastný život našich detí. Čo všetko popriať deťom k ich sviatku, ktorý oslavujú 1. júna. Azda len jedno: Nech rastú v mieri. Nech vzdávajú hold tým, ktorí o mier bojovali a pričínili sa o jeho udržanie. Nech tak robia s osobitným pocitom generácie, ktorá nikdy nezažila vojnu. Aby na cestu do školy svietilo slniečko mieru, ktoré tak radi maľujú. M. Balážecová

Štatút mesta ešte stále nemáme v krvi. Túto skutočnosť konštatujú členovia komisie verejného poriadku na svojich schôdkach. Štatút mesta nadobudol platnosť 1. 9. 1981, mal by byť k dispozícii v každej domácnosti, no rešpektovanie jeho ustanovení je ešte nedostatočné. Ako sa rešpektoval počas tuhej zimy a v jar-
nom období? Ako často sme sa brodili snehom nevyčistenými chodníkami po-
pred domy a budovy, ktorých vlastníci na túto povinnosť odhrňania snehu zabudli. Hlavná táraha potom spečíva na technických službách, no ich technické prostriedky sú tiež obmedzené. Ešte stále vídať palivo a stavebný materiál uskladnené na chodníkoch a leže verejných priestranstvách. Na hraniciach mesta sa hromadia rôzne nelegálne skládky odpadu, najviac znečistený je potok

KOMISIA PRE OCHRANU VEREJNÉHO PORIADKU

v starom Medvedzí. Zvyk je totiž železná košľa, ale ten ešte neospravedlňuje sypanie železného a iného technického odpadu na poľné cesty a do lesných dolín. Rodičia bez rozpakov vysielajú deti mladšie ako 10 rokov s odpadkami ku kontajnerom. Znečistené schody a schodištia blokov na sídlisku Medvedzie sú tiež priestupkom proti domovému poriadku. Potoky a kanály na území mesta sú znečisťované vytekaním z nepravidelne čerpaných žump. Doteraz sa nenašlo riešenie ako a kde umývať autá. Stavebné organizácie vykonávajúce práce na území mesta sa nesnažia obmedziť znečisťovanie mestských komunikácií na únosnú mieru. Mestská zeleň má pre dotvorenie životného prostredia veľký význam. Udržovanie kríkov a stromkov na Medvedzí je priam si-
pokračovanie na 2.str./

Mesiac máj je pre mnohých záhradkárov najkrajší a očakávaný preto, lebo všetko v prírode sa zazeleňuje a kvetenstvo je v plnej kráse. Čo však čaká pestovateľov zeleniny, kvetov a ovocných drevín v júni? Kvetinové rastliny v parenisku, alebo vo fóliovníku už vyrástli na priehradky schopné vysadenia do hriadok. Po vysadení ich pravidelne okopávame, polievame a podľa potreby aj hnojíme. Polievame dôkladne všetky kvetinové rastliny, či už zasadené v záhonoch, alebo vyložené na leto von. Rastliny v črepníkoch polievame každých 8 až 10 dní. Pôdu okolo cibulí tulipánov ešte raz okopeme, aby bola kyprá. Po odkvitnutí zostrihujeme odkvitnutú časť tulipánov a ponecháme len jeden-dva listy, aby cibule dobre dorástli. Keď dorastú a listy zoschnú vyberáme cibule zo zeme a necháme ich na tienistom a vzdušnom mieste zaschnúť. Ruže napadá v júni múčnatka, ktorá je hubovitého pôvodu a tiež voška ružová, ktoré dokážu urobiť veľa škôd na kvetových pukoch. Múčnatka spôsobuje zastavenie rastu a otvorenie pukov a vošky zase vysávajú z mladých letorastov živiny. Napadnuté ruže majú potom slabé prírastky. Hneď po objavení škodcov je potrebné ruže chemicky ošetriť. Proti voškám a inému hmyzu použijeme prípravok METATION v 0,2% roztoku, t.j. za štamplík koncentráciu do 10 l vody. K tomu pridáme 0,4% FUNDAZOL alebo 0,6% NOVOZIR. Chemické ošetrovanie sa robí vždy navečer, keď už včielky nelietajú a keď je predpoklad, že aspoň o tri hodiny po ošetrovaní nebude pršať.

ZÁHRADKÁROM

vame a podľa potreby aj hnojíme. Polievame dôkladne všetky kvetinové rastliny, či už zasadené v záhonoch, alebo vyložené na leto von. Rastliny v črepníkoch polievame každých 8 až 10 dní. Pôdu okolo cibulí tulipánov ešte raz okopeme, aby bola kyprá. Po odkvitnutí zostrihujeme odkvitnutú časť tulipánov a ponecháme len jeden-dva listy, aby cibule dobre dorástli. Keď dorastú a listy zoschnú vyberáme cibule zo zeme a necháme ich na tienistom a vzdušnom mieste zaschnúť. Ruže napadá v júni múčnatka, ktorá je hubovitého pôvodu a tiež voška ružová, ktoré dokážu urobiť veľa škôd na kvetových pukoch. Múčnatka spôsobuje zastavenie rastu a otvorenie pukov a vošky zase vysávajú z mladých letorastov živiny. Napadnuté ruže majú potom slabé prírastky. Hneď po objavení škodcov je potrebné ruže chemicky ošetriť. Proti voškám a inému hmyzu použijeme prípravok METATION v 0,2% roztoku, t.j. za štamplík koncentráciu do 10 l vody. K tomu pridáme 0,4% FUNDAZOL alebo 0,6% NOVOZIR. Chemické ošetrovanie sa robí vždy navečer, keď už včielky nelietajú a keď je predpoklad, že aspoň o tri hodiny po ošetrovaní nebude pršať.

K. Hanulák

SPOLOČENSKÁ rubrika

V POSLEDNÝCH DŇOCH APRÍLA SA NARODILI:

Jana Hřčová, Miroslav Harmata
V MÁJI SA NARODILI:

Ivana Galáčková, Dáša a Lenka Mišovičové, Petra Hladká, Iven Kostolný, Dominik Vojtašák, Peter Ujmiak, Peter Juráš, Jarka Golbeňová, Dušan Gerčák, Ján Raška, Želmíra Demeová, Dominika Petriková, Lenka a Erik Kadriak, Marek Majkút

SOBÁŠE UZAVRETÉ V MÁJI:

Ing. R. Maletz	-	Ing. K. Báleková
V. Jakuš	-	E. Hurajová
S. Sirota	-	D. Rydziková
V. Dedinský	-	J. Orčíková
J. Adamus	-	T. Prikrylová
Ľ. Kubek	-	A. Koklesová
J. Jurinec	-	D. Žuffová

ODIŠLI Z NAŠICH RADOV:

Ing. Peter Turčák	- 43 ročný
Serafín Kufel	- 49 ročný

V dotazníku, ktorý zisťoval kultúrne potreby Tvrdošincanov sa značná časť verejnosti dožadovala estrádnych programov na spestrenie ponuky nakupovaných kultúrnych podujatí. Mestské kultúrne stredisko vy-

ESTRÁDA A MY

šle verejnému záujmu v ústrety a v najbližšom možnom termíne zakúpilo estrádu J. Ďuriča a skupiny Bardí na stredu 13.5. večer. Horko-tažko sme však na ňu predali 175 vstupeniak z 340 možných. Verte, tí čo prišli neľutovali. Ale čo ostatní? Veď rozdiel medzi vybraným vstupným a cenou programu musíme zaplatiť z nášho spoločného vrecka. Nie je to škoda? Stačilo by napríklad práve vtedy prekonať v sebe televízno-papučové domáce pohodlie a prísť sa pozrieť na "živý" program. - jmb -

MAJITELIA BABETY POZOR!

Príslušníci VB, ktorí vykonávajú priamy dozor nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky upozorňujú občanov na niektoré dôležité ustanovenia vyhlášky FMV č. 100/75 Zbierky s cieľom predísť v čo najväčšej miere dopravným nehodám a páchaniu priestupkov v doprave vodičmi motocyklov. Malé motocykle značky BABETA sú považované za motorové vozidlo. Pre vedenie týchto vozidiel po cestách je vyhláškou MV/ČSSR č. 87/1964 Zbierky predpísané oprávnenie na vedenie motorových vozidiel skupiny "M".

Za porušovanie predpisov v cestnej premávke môžu príslušníci VB uložiť pokutu až do výšky 500,- Kčs v zmysle § 26 ods. 1, písmeno "a", zákona č. 60/1961 Zbierky. V prípade, že sa priestupca dopustí priestupku opätovne a ak si to vyžaduje bezpečnosť ľudí alebo majetku alebo iný všeobecný záujem, môžu príslušníci VB v zmysle § 26 ods. 2, citovaného zákona navrhnúť ONV, aby vec, ktorou bol priestupok spáchaný prepadla v prospech štátu.

VÁŽENÍ PRIATELIA, ponúkame Vám koncertný program najmladšej slovenskej rockovej profesionálnej skupiny TEAM s programom "BEH I", ktorá vystúpi 4.6.1987 o 19,00 hodine v kine Javor. Vstupné je 25,- a 20,- Kčs. TVRDOŠÍN: Noviny politického a štátneho vedenia mesta a závedov na jeho území. Vydáva MsNV a MsKS Tvrdošín. Zedp. redaktor: J. Bašista. Red. rada: M. Kermaňáková, Ľ. Ondříková, V. Klimčíková, O. Ficeková, A. Adamčáková. Vychádza raz mesačne. Počet výtlačkov: 1000. Tlač. DP pri MsNV Dolný Kubín. Povol. ONV č. 768/85-456/10-V-5

SPOLOČENSKÁ SÁLA OTVORENÁ

Dva roky čakali občania nášho mesta na dokončenie prestavby spoločenskej sály MsKS v Tvrdošíne. Bolo to potrebné v záujme zlepšenia podmienok pre kultúrne a spoločenské akcie v meste. Celá prestavba znamenala nemalé náklady na rekonštrukciu vnútorných priestorov, vrátane nákupu nového, drahého zariadenia.

Dňa 25. apríla 1987 bola spoločenským večerom MsNV sála MsKS slávnostne otvorená a odovzdaná do užívania. Slávnostný príhovor predniesol predseda MsNV Ing. Ivan Šaško. Prítomný bol i hlavný projektant tejto akcie Ing. Juraj Staško a ďalší hostia.

V príjemnom prostredí a v rytme melódií populárnej skupiny Golf a ľudovej hudby Spiežovec prítomní ocenili obetavú prácu všetkých zainteresovaných zložiek pri tejto významnej akcii.

Prvá ťažká skúška čakala spoločenskú sálu v piatok 15. 5. 1987, kedy ZO SZM č. 4 pri ÚTR, k. p. Tesla Orava poriadala prvú verejnú tanečnú zábavu. Všetci sme boli zvedaví, aký dojem to vyvolá u mladých ľudí, či dokážu, že táto akcia bola právom povolená v nových priestoroch. Skutočnosť bola veľmi neprijemná. Okopané steny, zhasínanie cigariet na stenách a veľký neporiadok sú dôkazom toho, že naša mládež ešte stále nie je na dostatočnej spoločenskej úrovni a pokiaľ si nedokáže vážiť spoločný majetok, vedenie MsNV bude nútené zakázať využívanie týchto priestorov na verejné tanečné zábavy. Zamyslime sa nad tým.

Ing. M. Ballek

Začiatkom nášho storočia neobyčajne vzrástol záujem o pamiatky organárskeho umenia. Na celom svete vychádzajú knihy a štúdie o živote a dielach dávnych majstrov organárov. Porovnávajú sa jednotlivé štýlové epochy v rôznych krajinách. Hľadajú sa vhodné metódy reštaurovania. Historické nástroje zaznievajú na koncertoch, z roz-

VZÁCNÝ NÁSTROJ

hlasových a gramofónových hrávkov. Z vyše 200 nástrojov vyhotovených v rajeckej dielni slávnych Pažickovcov dostalo sa najviac organov do Nitrianskej diecézy, ale mnohé putovali aj do iných krajov Slovenska. K najhodnotnejším z tejto dielne patrila aj organ v Tvrdošíne, pôvodne z r. 1776. Zachevala sa z neho len skriňa, v ktorej je novší nástroj z kutnohorskej dielne J. Tučeka. Napriek úpravám je pozoruhodnou slovenskou pamiatkou. Ing. Medvecký

MEDAILÓNIKY Z DEJÍN TVRDOŠÍNA

Dokončenie z minulého čísla: ... "A našim úradníkom a kastelánom nášho oravského hradu nariadujeme, aby ich v týchto právach a výsadách tak isto zachovali".

16 CESTA TVRDOŠÍN - ŽYWIEC. Grandiózny plán Jána Zápoľského "mesto Tvrdošín ozdobiť množstvom obyvateľstva a ľudnatým ho urobiť" vyžadoval urobiť z neho dôležitú križovatku na dopravnej tepne Budín-Banská Bystrica-Krakow. Išlo o to obnoviť staré dopravné spojenie Tvrdošín-Žywiec-Sliezsko. Prete Zápoľskému záležalo, aby význam cesty bol zdôraznený v celoštátnom meradle. Za tým účelom spojil sa s kremnickou komorou. Jej vedúci Juraj, Alexej a Ján Thurzo z Betľanoviec obrátili sa na kráľa, aby nariadil vyšetrit, či cesta z Tvrdošína do Žywca je verejná, štátna cesta. Išlo o to, aby bola za takú uznaná, dôkladne opravená a kupcami hodne používaná. Dňa 4.3.1520 kráľ Ľudovít II. vydal v Budíne listinu, adresovanú všetkým ľuďom každého stavu v stolici liptovskej, oravskej a turčianskej, aby sa zodpovedné osoby osvedčili pred zástupcom premenštrátskeho konventu v Kláštore pod Znievom, ako overovacím miestom a pred šľachtickým súdom oravskej stolice ohľadom tejto cesty. Za tým účelom prišiel 10.5.1520 brat Albert, člen spomínaného konventu do Liptovskej Mary, kde bolo sídlo súdu liptovskej stolice a vypočul liptovských zemanov a ružomerského starostu v tejto veci. Títo zemanovia a župný tajomník, Juraj viceišpan a hlavný sudca liptovskej stolice a ružomerský starosta Juraj Zarevúcky a ostatní desiatí starostovia vyhlásili, že táto cesta bola vždy slobodná a verejná. Tvrdili tiež, že r. 1471 poľský kráľ Kazimír po vtrhnutí do Uhorska a po bitke pri Nitre touto cestou z Tvrdošína do Žywca sa vracal domov. Tiež r. 1474 Peter Komorovský tiahol tade so všetkým majetkom, keď sa musel zrieknuť oravského a likavského zámku a panstva v prospech Mateja kráľa. Oravský viceišpan Matej z Vyšného Kubína pozbieral svedectvá na kongregácii zemanov a nezemanov vo Veličnej a odovzdal ich bratovi Albertovi. Tam svedčili šiesti zemania z Vyšného Kubína, že už viacej rokov verejnou cestou z Tvrdošína do Žywca prevážali svoj tovar, meď, olovo, soľ, plátno. Veličiansky a trstenský starosta tvrdili to isté. Starosta mesta Tvrdošína Jakub prehlásil, že on zo Žywca olovo a z Tvrdošína meď vozil, že v Tvrdošíne je úradná váha a sklad medi a olova...

/pokračovanie v budúcom čísle/ 3

dokončenie z 1. str.

zyfovská práca. Veď kolko sadeníc a mladých stromčekov sa zničilo len pre ľahostajnosť rodičov, bez dozoru sa hrajúcich detí. Občania by si mali uvedomiť, že za nedodržanie štatútu mesta môžu byť stíhaní podľa zákona č. 60/1961 Zbierky pokuteu až do výšky 500,- Kčs. Komisia sleduje aj priestupkovosť na území mesta. Počet priestupkov v uplynulom roku dosiahol nelichotivé číslo 83, z toho 45 bolo spáchaných pod vplyvom alkoholu. KOVP spolu s inými komisiami sa zaoberá kontrolou dodržiavania zákona 120/62 Zbierky. Plán právnej výchovy kladie úlohy aj pre členov KOVP. Najmä pri sledovaní recidivistov z radov mládeže za spoluúčinnosti ZO ZPO sa robia preventívne protipožiarne prehliadky vo verejných i v súkromných objektoch. V pláne práce KOVP sa spolieha aj na pomoc PS VB v meste. V poslednom období sa hromadia sťažnosti na nezodpovedných majiteľov psov, ktorí nechajú psov veľne sa potulovať po meste. V súvislosti so stálym nebezpečím šírenia sa besnoty je trestuhodná nevládnosť. Zdravé životné prostredie sa bude dať udržať v meste len pri zodpovednom prístupe každého občana.

K. Hanulák, preds. KOVP

Jún - mesiac poľovníctva a ochrany prírody

Spomienka na tohoročné mrazy a vysokú snehová pri krývku iste dlho nevymizne z našej pamäti, veď dosahovali také hodnoty, na aké si nespomínali ani tí najstarší. Škody, ktoré narobili, nepochybne už teraz môžu zaznamenať nielen poľnohospodári a záhradkári, ale aj poľovníci. Tohoročná zima bola pre zver mimoriadne krutá. Nezvyčajne chladné noci, ale aj dni, ochromovali jej pohyb, oslabovali ju.

Naše poľovnícke združenie sa na zimu pripravilo zodpovedne. Zver nachádzala dostatok krmiva v krmných zariadeniach. Sýta znášala mraz ľahšie. Napriek všetkej našej starostlivosti zima však zanechala na nej určité stopy. Prejavuje sa to jej celkovým oslabením, ktoré má za následok rozličné choroby. Pre nás to znamená ďalšiu povinnosť - systematicky si všimnúť a sledovať jej zdravotný stav, spolupracovať s veterinárnou službou. Závažuje nás k tomu i skutočnosť, že každá choroba volá

ne žijúcej zveri znamená v konečnom dôsledku nebezpečenstvo, ktoré ohrozuje zdravie domácich zvierat a ľudí.

Všetci dobre vieme, že príroda predstavuje nevyčísľiteľné hodnoty, že sa človek bez nej nemôže zabiť, nech by už vymyslel akékoľvek dokonalé automaty, manipulátory, či roboty. Každé zasahovanie do prírody, či už ide o meliorácie, rekultivácie, znečisťovanie vodných tokov nadmernou chemizáciou, má za následok škody, ktoré sa už nikdy nahradit' nedajú. Vari už dnešnému oráčovi /aj keď orie traktorom/ nechýba spev škóvránka alebo hlas kukučky?

Jún - mesiac poľovníctva je mesiacom rodenia mláďat poľovnej zveri.

Je príležitosťou pre každého z nás chrániť našu krásnu prírodu, lebo je nie len našim spoločným bohatstvom, ale aj podmienkou života človeka. Netreba na to až tak veľa, často len viac všímvavosti a opatrnosti počas pohybu v prírode a v styku s ňou.

J. Frčo

Rada MsNV hodnotila v utorok 19. mája 1987 mesiac požiarnej ochrany, zimné vykurovacie obdobie, prípravu obchodnej siete na letnú turistickú sezónu a problematiku dodržiavania štatútu mesta /ktoré boli najviac rozdiskutované/, ďalej bola prerokovaná správa o činnosti komisie výstavby a správa komisie sociálnych vecí a zdravotníctva so za-

Z ROKOVANIA RADY

meraním na činnosť klubu dôchodcov.

Pred letnou turistickou sezónou má mesto k dispozícii 40 predajní. Z nich 13 spravuje štátny obchod a 27 Jednota SD. Otvorením nákupného strediska sa situácia v centre mesta podstatne zlepšila. Zelenina záveď Široká kvôli dostatočnému zásobovaniu zeleninou a ovocím otvorí na Námestí Hrdinov stánok. Zásobovanie mäsom je ešte predmetom jednania rovnako ako zjednotenie otváracích a zatváracích hodín.

Najaktuálnejšími z problémov, ktorými sa zaoberala komisia výstavby boli okrem IBV v rozptyle i v jednotlivých lokalitách aj poradenie na výstavbu garáží v miestnej časti Krásna Hôrka a poradenie na pridelenie pozemkov pre IBV v starej Medveďi.

V súvislosti s dodržiavaním štatútu mesta sa vyskytuje ešte stále celý rad nedostatkov.

V záujme zlepšenia okrem iného budú mestské noviny a relácie mestského rozhlasu venovať zvýšenú pozornosť jednotlivým vyskytúvším sa problémom v konfrontácii so znením štatútu a tak s ním bližšie zoznamevať širokú verejnosť.

- jmb -